

มาตรการทางกฎหมายของเจ้าพนักงานในการปฏิบัติการ
อำพรางล่อซื้อยาเสพติด*
LEGAL MEASURE OF OFFICER IN FICTITIOUS OPERATION
OF LURING DRUG BUYING

วัชรินทร์ เจริญหล่อ

Watcharin Rianlor

มหาวิทยาลัยปทุมธานี

Pathumthani University, Thailand.

E-mail: rianlor_rin@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษามาตรการทางกฎหมายของเจ้าพนักงานในการปฏิบัติการอำพรางล่อซื้อยาเสพติด โดยพิจารณาจาก 1) ปัญหาการขออนุญาตปฏิบัติการอำพราง 2) ปัญหาการปฏิบัติการอำพรางกรณีเร่งด่วน การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยศึกษาจากเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และมาตรการทางกฎหมาย

ผลการวิจัยพบว่า กฎกระทรวงว่าด้วยการปฏิบัติการอำพรางเพื่อการสืบสวนความผิดตามกฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2555 มีปัญหา 1) การขออนุญาตปฏิบัติการอำพราง ผู้ขออนุญาตต้องทำเป็นหนังสือต่อผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ หรือผู้ซึ่งได้รับมอบหมาย และ 2) ปัญหาการปฏิบัติการอำพรางกรณีเร่งด่วน ให้เจ้าพนักงานมีอำนาจปฏิบัติการอำพรางไปก่อนโดยไม่ต้องได้รับอนุญาต แล้วรายงานโดยระบุความจำเป็นเร่งด่วนภายในสามวัน นับแต่วันที่เริ่มปฏิบัติการอำพราง เป็นกรณีให้เจ้าพนักงานผู้ปฏิบัติการต้องกระทำการโดยลำพัง อาจไม่ได้รับความคุ้มครองจากหัวหน้าสายงาน ดังนั้นจึงเสนอให้แก้ไขกฎกระทรวงว่าด้วยการปฏิบัติการอำพราง เพื่อการสืบสวนความผิดตามกฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2555 ข้อ 9 ผู้ซึ่งอนุญาตให้ปฏิบัติการอำพราง 1) การอำพรางตาม ข้อ 3 (1) จะต้องเป็นข้าราชการตำรวจ ตำแหน่งตั้งแต่ผู้กำกับการในเขตพื้นที่ปฏิบัติการอำพราง 2) การอำพราง

* Received: 19 May 2023; Revised: 25 June 2023; Accepted: 26 June 2023

ตามข้อ 3(2) 3) จะต้องเป็นข้าราชการตำรวจซึ่งเป็นหัวหน้าสายงานและมียศตั้งแต่ร้อยตำรวจตรีขึ้นไป หรือเทียบเท่า กรณีข้าราชการพลเรือน ตำแหน่งตั้งแต่ปลัดอำเภอประจำพื้นที่ขึ้นไป และแก้ไขเพิ่มเติม ข้อ 15 ในกรณีจำเป็นเร่งด่วนและมีเหตุอันสมควร ให้เจ้าพนักงานรายงานการปฏิบัติงานอำพรทางสื่อ อิเลคทรอนิกส์ ต่อข้าราชการตำรวจซึ่งเป็นหัวหน้าสายงาน

คำสำคัญ: กฎหมาย, เจ้าพนักงาน, ล่อซื้อยาเสพติด

Abstract

This research aimed at examining of the legal measures pertaining to officers involved in fictitious operations to entice drug buyers. The study focused on two main issues: 1) the challenges associated with obtaining permission for fictitious operations, and 2) the complications of conducting urgent fictitious operations. The research employed a qualitative approach, analyzing legal documents, concepts, theories, and legal measures.

The findings of the study revealed certain problems within the Ministerial Regulation on Concealment for Investigation of Legal Offenses According to Drug Law BE.2555. Firstly, for permission to carry out concealment operations, applicants were required to submit a written request to the Commissioner-General of the Royal Thai Police or an authorized individual. Secondly, in cases of urgent fictitious operations, officials were allowed to conduct concealment operations without prior permission, but they were obligated to report the necessity and urgency within three days from the start of the operation. In the operation, officers may not receive sufficient protection from their superiors, it, therefore, is recommended that Article 9 of the Ministerial Regulation on Concealment for Investigation of Legal Offenses According to Drug Law BE.2555 be amended as follows: 1) Only police officers holding the position of superintendent within the respective area should be eligible to act as operators for fictitious operations according to Article 3(1). 2) For concealment operations according to Article 3(2), the operator must be a police officer in a supervisory role with the rank of police lieutenant or its equivalent. In the case of civil servants, they must hold the position of Deputy

District Officer or higher. Additionally, Article 15 should specify that in instances of urgent necessity and justifiable reasons, officials must report concealment operations electronically to the police officer in charge.

Keywords: Legal, fictitious operation, luring drug buying

บทนำ

ปัญหายาเสพติดนับเป็นปัญหาที่สร้างความเสียหายให้กับประเทศชาติ เนื่องจากการเสพ หรือ การจำหน่ายยาเสพติด จะมีผลกระทบต่อสังคมในวงกว้างทั้งผู้เสพและผู้อื่น รวมทั้งประเทศชาติ โทษของการเสพติด จะก่อให้เกิดความผิดปกติของหัวใจ ทำให้เกิดภาวะหัวใจล้มเหลว มีความผิดปกติทางสมอง ก่อให้เกิดอาการทางจิตประสาท ยิ่งเสพมากอาการก็จะยิ่งทวีความรุนแรงมากขึ้น ทำให้เกิดโรคต่าง ๆ มากมาย ครอบครัวใดมีผู้เสพยาเสพติด มักจะสร้างความเดือดร้อนในทุกด้าน เกิดความแตกแยก สมาชิกภายในครอบครัว ได้รับความเดือดร้อนในการดำรงชีวิต ทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคม ทำให้เกิดผลกระทบต่อความมั่นคงของประเทศ เนื่องจากถ้าหากประชากรของประเทศมีผู้เสพติดจำนวนมากขึ้นเรื่อย ๆ คุณภาพของประชากรลดน้อยลงไป ส่งผลกระทบต่อการพัฒนาประเทศ กระทั่งต่อเศรษฐกิจ สังคมและการเมือง โดยเฉพาะความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ (จิรวัดน์ มูลศาสตร์ และคณะ, 2545) รัฐบาลทุกสมัยมีนโยบายป้องกันและปราบปรามยาเสพติด เพื่อให้ประเทศชาติเกิดความสงบสุข แต่ปัญหาดังกล่าว กลับมีแนวโน้มทวีความรุนแรง และมีการขยายตัวเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว จำนวนผู้เสพยาเสพติด และผู้จำหน่ายมีเพิ่มมากขึ้น วิธีการจำหน่ายก็มีการพัฒนาให้ทันสมัยยิ่งขึ้น เพื่อให้หลุดพ้นจากการจับกุมของเจ้าหน้าที่รัฐ (มณีนันท์ ธีระวิวัฒน์ และนิรันดร์ อิมานี, 2542) ทางฝ่ายเจ้าหน้าที่ภาครัฐ ผู้รับผิดชอบ ก็ต้องหาวิธีการป้องกันและปราบปรามอย่างต่อเนื่อง แต่ก็ยังคงพบว่า มีการกระทำความผิดเกี่ยวกับการเสพ การจำหน่ายยาเสพติดเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง

การจับกุมคดียาเสพติดทั่วประเทศ ปี 2562 มีจำนวน 182,781 คดี ผู้ต้องหา 189,841 คน และเป็นคดีที่ไม่ทราบผู้กระทำความผิด จำนวน 2,278 คดีจำแนกเป็นคดียาบ้า 138,150 คดี ของกลาง ประมาณ 396,567,340.06 เม็ด ไอซ์ 23,688 คดี ของกลาง 17,504.72 กิโลกรัม เฮโรอีน 1,005 คดี ของกลาง 723.45 กิโลกรัม โคเคน 55 คดี ของกลาง 41.91 กิโลกรัม กัญชาแห้ง 6,926 คดี ของกลาง 27,560.21 กิโลกรัม พืชกระท่อม 12,819 คดี ของกลาง 92,929.94 กิโลกรัม คีตาามีน 682 คดี ของกลาง 1,106.03 กิโลกรัม และเอ็กซ์ตาซี 213 คดีของกลาง 265,699.36 เม็ด เมื่อเปรียบเทียบสถิติผล การจับกุมคดียาเสพติดในภาพรวม ปี 2561 และปี 2562 พบว่า ยาเสพติดที่สำคัญ เช่น ยาบ้า ไอซ์

เฮโรอีน โคเคน กัญชาแห้ง และคีตามีน มีการจับกุมและตรวจยึดปริมาณของกลางลดลง เมื่อเทียบกับปีที่ผ่านมา พืชกระท่อม และเอ็กซ์ตาซี อย่างไรก็ตาม แม้การจับกุมจำนวนคดีลดลง แต่ปริมาณของกลางที่ถูกจับกุมและตรวจยึดกลับเพิ่มขึ้น (สำนักปราบปรามยาเสพติด, 2564) เทคนิคการสืบสวนสอบสวนคดียาเสพติดที่เจ้าพนักงานได้ใช้ในแสวงหาข้อเท็จจริงและหลักฐาน เพื่อนำไปสู่การจับกุมและการรวบรวมพยานหลักฐาน เพื่อดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิด ได้แก่ การอำพราง หมายความว่า การดำเนินการทั้งหลายเพื่อปิดบังสถานะหรือวัตถุประสงค์ของการดำเนินการ โดยลวงผู้อื่นให้เข้าใจไปทางอื่น หรือเพื่อให้รู้ความจริงเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงาน และการล่อซื้อ ซึ่งหมายถึง การที่ตำรวจหรือเจ้าพนักงานของรัฐ หรือสายลับ สายสืบ หรือนักต่อของเจ้าพนักงานของรัฐ อำพรางตัวเข้าไปติดต่อกับหรือทำการอย่างใดอย่างหนึ่งกับผู้กระทำความผิด เพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานว่าผู้นั้นได้กระทำความผิด และอาจนำไปสู่การจับกุมหรือการดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดนั้นได้ ซึ่งคดีที่มักจะใช้เทคนิคนี้ มักจะเป็นคดีที่มีการกระทำความผิดอย่างลับ ๆ ซับซ้อน ไม่สามารถแสวงหาพยานหลักฐานได้โดยวิธีปกติทั่วไป หรือการแสวงหาพยานหลักฐานนั้นกระทำได้ยาก อาทิ คดีความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด คดีความผิดเกี่ยวกับการค้าประเวณี คดีความผิดเกี่ยวกับทรัพย์ คดีความผิดเกี่ยวกับการพนัน คดีความผิดเกี่ยวกับการละเมิดทรัพย์สินทางปัญญา หรือคดีความผิดเกี่ยวกับการทุจริตคอร์รัปชัน (ศูนย์บริการวิชาการแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ม.ป.ป.) การป้องกันและปราบปรามผู้กระทำความผิดคดียาเสพติด เจ้าพนักงานตำรวจจึงมักใช้วิธีการล่อซื้อหรือการลวงให้ผู้อื่นกระทำความผิดทางอาญา ซึ่งเป็นวิธีการหนึ่งของเจ้าหน้าที่ตำรวจ ที่ใช้ในการแสวงหาพยานหลักฐานเพื่อจับตัวผู้กระทำความผิด

การล่อซื้อแม้จะได้ผลในการปราบปรามอาชญากรรม แต่อาจมีปัญหามาพิจารณาในด้านสิทธิมนุษยชนหลายประการ เป็นการล่อซื้อที่มีลักษณะไม่เป็นธรรม และละเมิดสิทธิและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ หลักการต่าง ๆ ในการล่อซื้อ อาจห้ามรับฟังเป็นพยานหลักฐานตามมาตรา 135 และ 226 แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เป็นการห้ามรับฟังพยานหลักฐานที่ได้มาโดยมิชอบ (จรัส ดิษฐาภิรักษ์, 2564) และเนื่องจากในปัจจุบันนี้ โลกของเรามีความเจริญทางด้านวัตถุ ทำให้การประกอบอาชญากรรมของคนร้าย พลอยมีความซับซ้อนเพิ่มขึ้นตามไปด้วย ยากแก่การจับกุมนำตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษ การที่จะป้องกันปราบปรามและนำตัวผู้กระทำความผิดมาฟ้องศาลของเจ้าพนักงาน จึงต้องมีการพัฒนาไปพร้อมกับการกระทำความผิดของคนร้าย ในบางครั้งเจ้าพนักงานต้องใช้สายลับหรือใช้วิธีการลวงให้คนร้ายกระทำความผิด หรือเพื่อหาหลักฐานนำมาใช้ในการฟ้องร้องดำเนินคดี แต่การให้สายลับของเจ้าพนักงานแฝงตัวไปอยู่ในกลุ่มของคนร้าย หรือเพื่อหาพยานหลักฐานมาใช้เพื่อฟ้องร้องคดี จำต้องมีขอบเขต (ยุพพงศ์ วิงวร และสุธี อังศุชัยกิจ, 2563) การล่อซื้อในคดีเกี่ยวกับยาเสพติด มีแนวคำพิพากษาศาลฎีกาให้การสนับสนุนเอาไว้ว่าให้กระทำได้

คำพิพากษาฎีกาที่ 8187/2543 การที่เจ้าพนักงานตำรวจใช้สายลับนำเงินไปล่อซื้อเมทแอมเฟตามีนจากจำเลย ซึ่งมีไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่ายอยู่แล้ว เป็นวิธีการแสวงหาพยานหลักฐานในการกระทำผิดของจำเลยที่ได้กระทำอยู่แล้ว มิได้ล่อหรือชักจูงใจให้จำเลยกระทำความผิดอาญาที่จำเลยไม่ได้กระทำความผิดมาก่อน และคำพิพากษาฎีกาที่ 8470/2544 ตัดสินว่า การใช้สายลับช่วยล่อซื้อเมทแอมเฟตามีน เป็นเพียงการกระทำเท่าที่จำเป็นและสมควรในการแสวงหาหลักฐานในการกระทำความผิดของจำเลย ตามอำนาจในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 2 (10) การใช้สายลับไปล่อซื้อเมทแอมเฟตามีนจากจำเลย จึงเป็นเพียงวิธีการพิสูจน์ความผิดของจำเลย จึงมีอำนาจกระทำได้

วัตถุประสงค์ในการล่อซื้อก็เพื่อจับกุมผู้กระทำความผิดมาดำเนินคดี เป็นการปราบปรามอาชญากรรมเพื่อความสงบสุขของสังคมส่วนรวม เหตุที่ต้องนำวิธีการลวงให้ผู้อื่นกระทำความผิดมาใช้แทนที่จะปล่อยให้เกิดการณ์เป็นไปโดยธรรมชาติ คือ ให้คนร้ายกระทำความผิดแล้วค่อยจับกุมดำเนินคดี ปล่อยให้เหตุการณ์เป็นไปโดยธรรมชาติ อาจยากที่จะจับกุมคนร้าย เพราะคนร้ายย่อมคิดทางหนีที่ไล่ไว้แล้วล่วงหน้า เจ้าพนักงานย่อมยากที่จะจับคนร้ายได้ ในบางครั้งการที่ลวงให้คนร้ายกระทำความผิด อาจเป็นการป้องกันอาชญากรรมวิธีหนึ่ง อย่างไรก็ดี การที่เจ้าพนักงานจะลวงให้ผู้อื่นกระทำความผิดเพื่อจับกุมผู้นั้นดำเนินคดี มิใช่ว่าจะกระทำได้โดยลำพัง จะต้องปฏิบัติตามกฎกระทรวงว่าด้วยการปฏิบัติการอำพรางเพื่อการสืบสวนความผิดตามกฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2555

จะสังเกตว่าปัญหายาเสพติดเกี่ยวกับการเสพ การผลิต นำเข้า ส่งออก จำหน่าย หรือมีไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่ายซึ่งยาเสพติด หรือสมคบ สนับสนุน ช่วยเหลือ หรือพยายามกระทำความผิดดังกล่าว เป็นปัญหาที่สร้างความเสียหายให้กับสังคม และประเทศชาติ และจะทวีความรุนแรงมากขึ้น เจ้าพนักงานตำรวจได้ใช้เทคนิคการสืบสวนสอบสวนคดียาเสพติดในแสวงหาพยานหลักฐาน เพื่อนำไปสู่การจับกุมและการดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิด ได้แก่ การอำพรางล่อซื้อ แต่ปัญหาการอำพรางล่อซื้อจะกระทำโดยลำพังไม่ได้ จะต้องปฏิบัติตามกฎกระทรวงว่าด้วยการปฏิบัติการอำพรางเพื่อการสืบสวนความผิดตามกฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2555 ซึ่งจะต้องปฏิบัติตามข้อกำหนดในการปฏิบัติการอำพราง กล่าวคือ ให้ผู้ขออนุญาตการปฏิบัติการอำพราง ดำเนินการขออนุญาตโดยทำเป็นหนังสือต่อผู้มีอำนาจอนุญาต และระบุเหตุผล ความจำเป็น และแผนการหรือวิธีการ รวมทั้งระยะเวลาในการดำเนินการและรายละเอียดอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง (กฎกระทรวงว่าด้วยการปฏิบัติการอำพรางเพื่อการสืบสวนความผิดตามกฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2555, 2555) ซึ่งมีหลายขั้นตอน ทำให้เกิดความล่าช้า จึงไม่สอดคล้องกับนโยบายแห่งรัฐในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ซึ่งจะต้องกระทำด้วยความรวดเร็ว

วัตถุประสงค์การวิจัย

- 1) เพื่อศึกษาปัญหาที่เกี่ยวกับมาตรการทางกฎหมายของเจ้าพนักงานในการปฏิบัติการอำพรางเพื่อล่อซื้อยาเสพติด โดยพิจารณาจากอำนาจหน้าที่ของเจ้าพนักงานตำรวจในการปฏิบัติหน้าที่
- 2) เพื่อศึกษามาตรการทางกฎหมายทั้งของต่างประเทศและของประเทศไทย เกี่ยวกับมาตรการทางกฎหมายของเจ้าพนักงานในการปฏิบัติการอำพรางเพื่อล่อซื้อยาเสพติด
- 3) เพื่อศึกษาวิเคราะห์ เสนอแก้ไขกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับมาตรการทางกฎหมายของเจ้าพนักงานในการปฏิบัติการอำพรางเพื่อล่อซื้อยาเสพติดให้มีประสิทธิภาพและสามารถใช้บังคับได้

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัย เชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยเป็นการวิจัยข้อมูลจากเอกสาร (Documentary Research) จากแนวคิด ทฤษฎี กฎหมาย พระราชบัญญัติ ข้อบังคับ กฎระเบียบ คำสั่ง บทความทางวิชาการ ตำรากฎหมายจากนักวิชาการ คำพิพากษาของศาลฎีกา ข้อมูลทางคอมพิวเตอร์ และ อินเทอร์เน็ต บทความในวารสาร ตำราต่าง ๆ ทั้งของไทย และต่างประเทศ

ผลการวิจัย

จากการที่ได้ทำการวิเคราะห์มาตรการทางกฎหมาย ทั้งของต่างประเทศและของประเทศไทย เกี่ยวกับการปฏิบัติการอำพรางเพื่อล่อซื้อยาเสพติด สามารถสรุปผลการวิจัยได้ ดังนี้

- 1) ปัญหาการขออนุญาตปฏิบัติการอำพราง ให้ผู้ขออนุญาตดำเนินการขออนุญาตปฏิบัติการอำพราง โดยทำเป็นหนังสือต่อผู้มีอำนาจอนุญาต และระบุเหตุผล ความจำเป็น และแผนการหรือวิธีการรวมทั้งระยะเวลาในการดำเนินการและรายละเอียดอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยให้ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ หรือผู้ซึ่งได้รับมอบหมายมีอำนาจอนุญาตปฏิบัติการอำพราง ผู้ซึ่งได้รับมอบหมายจะต้องเป็น (1) ข้าราชการตำรวจตำแหน่งตั้งแต่ผู้บัญชาการ หรือข้าราชการพลเรือน ตำแหน่งตั้งแต่รองเลขาธิการ คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด หรือเทียบเท่าขึ้นไป มีอำนาจอนุญาตปฏิบัติการอำพราง หรือ (2) ข้าราชการตำรวจ ตำแหน่งตั้งแต่ผู้กำกับฯ หรือข้าราชการพลเรือน ตำแหน่งตั้งแต่ผู้ช่วยการกอง หรือเทียบเท่าขึ้นไป ซึ่งอาจเกิดความล่าช้าในการปฏิบัติงานกรณีเร่งด่วน และการปฏิบัติการอำพรางกรณีเร่งด่วน ให้เจ้าพนักงานมีอำนาจปฏิบัติการอำพรางไปก่อน โดยไม่ต้องได้รับอนุญาต แล้วรายงานโดยระบุความจำเป็นเร่งด่วนและเหตุอันสมควร ต่อผู้มีอำนาจอนุญาตโดยเร็ว ทั้งนี้ ต้องไม่เกินสามวัน นับแต่วันที่เริ่มปฏิบัติการอำพราง ในกรณีที่การปฏิบัติการอำพรางยังไม่แล้วเสร็จ

ให้ดำเนินการขออนุญาตในพื้นที่ที่สามารถกระทำต่อไป เป็นกรณีให้อำนาจเจ้าพนักงานปฏิบัติการโดยลำพัง ซึ่งอาจเกิดความเสียหายได้

2) มาตรการทางกฎหมายของประเทศไทยและต่างประเทศ เกี่ยวกับมาตรการทางกฎหมายของเจ้าพนักงานในการปฏิบัติการอำพรางเพื่อล่อซื้อยาเสพติด ในประเทศไทย มีกฎกระทรวงว่าด้วยการปฏิบัติการอำพรางเพื่อการสืบสวนความผิดตามกฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2555 และในประเทศสหรัฐอเมริกา มีกฎหมายเกี่ยวกับการปฏิบัติการอำพรางของสายลับในสหรัฐอเมริกา ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาและการลงโทษ 914.28 ผู้ให้ข้อมูลที่เป็นความลับ (Florida Statutes Title XLVII) และประเทศสาธารณรัฐอิตาลี มีกฎหมายที่เกี่ยวกับการปฏิบัติการอำพรางของสายลับในสาธารณรัฐอิตาลี อิตาลี ได้แก่ การล่อซื้อตาม LAW no 309 / 1990 มาตรา 97 และการปฏิบัติการอำพรางตาม LAW no 146/209 มาตรา 9

อภิปรายผล

จากการที่ได้ทำการสรุปผลการวิจัย มาตรการทางกฎหมายทั้งของต่างประเทศและของประเทศไทย เกี่ยวกับการปฏิบัติการอำพรางเพื่อล่อซื้อยาเสพติดมาแล้วนั้น ในส่วนนี้ ผู้วิจัยจะได้นำข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์มาอภิปรายผล เพื่อสนับสนุนการสรุปผลดังกล่าว แล้วเสนอแนะแก้ไขกฎหมายให้มีความเหมาะสมต่อไป

1) พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดียาเสพติด พ.ศ. 2550 การสืบสวนในกรณีจำเป็นเจ้าพนักงานผู้ได้รับอนุญาตเป็นหนังสือจากผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ เลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด หรือผู้ซึ่งได้รับมอบหมาย แล้วแต่กรณี มีอำนาจปฏิบัติการอำพรางเพื่อการสืบสวนความผิดตามกฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติด การอำพราง หมายความว่า การดำเนินการทั้งหลายเพื่อปิดบังสถานะหรือวัตถุประสงค์ของการดำเนินการ โดยลวงผู้อื่นให้เข้าใจไปทางอื่น หรือเพื่อมิให้รู้ความจริงเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงาน ในกรณีจำเป็นเร่งด่วนและมีเหตุอันสมควร ให้เจ้าพนักงานมีอำนาจปฏิบัติการอำพราง เพื่อการสืบสวนความผิดตามกฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติดไปก่อน แล้วรายงานผู้มีอำนาจอนุญาตตามวรรคหนึ่งโดยเร็ว การอนุญาตและการอำพราง รวมทั้งการดำเนินการ ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง ในกฎกระทรวงดังกล่าว อย่างน้อยต้องมีมาตรการควบคุมและตรวจสอบการใช้อำนาจด้วย การกระทำและพยานหลักฐานที่ได้มาจากการอำพรางของเจ้าพนักงานตามมาตรา นี้ ให้รับฟังเป็นพยานหลักฐานได้ (พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดียาเสพติด พ.ศ. 2550, 2550)

ในกรณีจำเป็นให้เจ้าพนักงานผู้ได้รับอนุญาตเป็นหนังสือจากผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ เลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด หรือผู้ซึ่งได้รับมอบหมาย แล้วแต่กรณี มีอำนาจครอบครอง หรือให้มีการครอบครองยาเสพติดภายใต้การควบคุม ทั้งในและนอกราชอาณาจักร เพื่อการสืบสวนความผิดตามกฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติดได้ ผู้ซึ่งได้รับมอบหมาย ต้องเป็นผู้ดำรงตำแหน่ง ที่มีหน้าที่รับผิดชอบเรื่องนั้น โดยในการมอบหมายให้คำนึงถึงระดับความรับผิดชอบของผู้ซึ่งได้รับ มอบหมาย การครอบครองยาเสพติดภายใต้การควบคุม หมายความว่า การครอบครองชั่วคราวซึ่งยา เสพติดเพื่อส่งต่อแก่ผู้ต้องสงสัยว่ากระทำความผิด ซึ่งอยู่ภายใต้การกำกับ คำสั่ง หรือการสะกดรอย ติดตามของเจ้าพนักงาน ทั้งนี้ การส่งต่อนั้นให้รวมถึงการนำเข้าหรือส่งออกเพื่อการส่งต่อในหรือนอก ราชอาณาจักรด้วย การขออนุญาต การอนุญาต การครอบครอง ระยะเวลาในการครอบครองหรือการให้ มีการครอบครองยาเสพติดภายใต้การควบคุม ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขที่กำหนดใน กฎกระทรวง ทั้งนี้ ในกฎกระทรวงดังกล่าวอย่างน้อยต้องมีมาตรการควบคุมและตรวจสอบการใช้อำนาจ ด้วย การกระทำและพยานหลักฐานที่ได้มาจากการกระทำของเจ้าพนักงานตามมาตรา นี้ ให้รับฟังเป็น พยานหลักฐานได้ (พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาความอาญา พ.ศ. 2550, 2550)

กฎกระทรวงว่าด้วยการปฏิบัติการอำพราง เพื่อการสืบสวนความผิดตามกฎหมายเกี่ยวกับยา เสพติด พ.ศ. 2555 มีบัญญัติให้การอนุญาตอำพราง การอำพราง และการอำพรางในกรณีจำเป็นเร่งด่วน และมีเหตุอันสมควร รวมทั้งการควบคุมและตรวจสอบการอำพราง เพื่อการสืบสวนความผิดตาม กฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติด การปฏิบัติทุกขั้นตอนตามกฎหมายนี้เป็นเรื่องลับ การปฏิบัติการ อำพรางตามกฎหมายนี้ ได้แก่ (1) การแทรกซึมหรือฝังตัวเข้าไปในข่ายงานหรือองค์กรอาชญากรรม ยาเสพติดอย่างต่อเนื่องและเป็นระยะเวลานาน (2) การล่อซื้อยาเสพติดหรือการปฏิบัติการอำพรางอย่าง หนึ่งอย่างใดเป็นครั้งคราวชั่วคราวระยะเวลาหนึ่ง หรือ (3) การล่อซื้อยาเสพติดหรือการปฏิบัติการอำพราง อย่างหนึ่งอย่างใด ซึ่งสามารถดำเนินการได้แล้วเสร็จในคราวเดียว (กฎกระทรวงว่าด้วยการปฏิบัติการอำ พรางเพื่อการสืบสวนความผิดตามกฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2555, 2555)

การขออนุญาตปฏิบัติการอำพราง ให้ผู้ขออนุญาตดำเนินการขออนุญาตปฏิบัติการอำพราง โดยทำเป็นหนังสือต่อผู้มีอำนาจอนุญาต และระบุเหตุผล ความจำเป็น และแผนการหรือวิธีการ รวมทั้ง ระยะเวลาในการดำเนินการและรายละเอียดอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง หนังสือขออนุญาตดังกล่าวให้เป็นไปตาม แบบที่เลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดกำหนด ในกรณีที่เจ้าพนักงานซึ่งได้รับ อนุญาตให้ครอบครอง หรือให้มีการครอบครองยาเสพติดภายใต้การควบคุมตามมาตรา 8 แห่ง พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาความอาญา พ.ศ. 2550 มีความจำเป็นต้องปฏิบัติการอำพราง ให้ถือว่าเจ้า พนักงานผู้นั้น ได้รับอนุญาตให้ปฏิบัติการอำพราง และต้องดำเนินการตามที่กำหนดในกฎกระทรวงนี้

ด้วย (กฎกระทรวงว่าด้วยการปฏิบัติการอำนาจเพื่อการสืบสวนความผิดตามกฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2555, 2555) ในกรณีที่เป็น การขออนุญาตปฏิบัติการอำนาจ ผู้ขออนุญาตต้องได้รับการรับรองจากผู้บังคับบัญชา ถ้าหากผู้ขออนุญาตเป็นเจ้าพนักงานตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (1) เป็นข้าราชการพลเรือน ต้องได้รับการรับรองจากผู้บังคับบัญชา ตำแหน่งตั้งแต่ผู้อำนวยการสำนักหรือเทียบเท่าขึ้นไป (2) เป็นข้าราชการทหาร ต้องได้รับการรับรองจากผู้บังคับบัญชา ตำแหน่งตั้งแต่ผู้บัญชาการกองพลหรือเทียบเท่าขึ้นไป (3) เป็นพนักงานฝ่ายปกครอง ต้องได้รับการรับรองจากผู้บังคับบัญชา ตำแหน่งตั้งแต่นายอำเภอหรือเทียบเท่าขึ้นไป (4) เป็นข้าราชการตำรวจ ต้องได้รับการรับรองจากผู้บังคับบัญชา ตำแหน่งตั้งแต่ผู้บังคับการหรือเทียบเท่าขึ้นไป (กฎกระทรวงว่าด้วยการปฏิบัติการอำนาจเพื่อการสืบสวนความผิดตามกฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2555, 2555) จะสังเกตว่า การล่อซื้อหรือปฏิบัติการอำนาจ ผู้ปฏิบัติการไม่สามารถปฏิบัติการได้ตามอำเภอใจ จะต้อง มีขั้นตอนการขออนุญาต โดยทำเป็นหนังสือทั้งก่อนและหลังปฏิบัติการ ซึ่งสร้างความยุ่งยากไม่สะดวก ในกรณีจะต้องปฏิบัติการโดยเร่งด่วน

การอนุญาตปฏิบัติการอำนาจ ผู้มีอำนาจอนุญาตจะพิจารณาอนุญาตปฏิบัติการอำนาจได้ เมื่อปรากฏว่าเป็น การสืบสวนความผิดตามกฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติดในฐานะผลิต นำเข้า ส่งออก จำหน่าย หรือมีไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่ายซึ่งยาเสพติด หรือสมคบ สนับสนุน ช่วยเหลือ หรือพยายาม กระทำความผิดดังกล่าว ประกอบกับต้องมีเหตุอันควรเชื่อว่าจะได้ข้อมูลหรือพยานหลักฐาน ในการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดจากการปฏิบัติการอำนาจ และเป็นกรณีจำเป็นอย่างหนึ่งอย่างใด ดังนี้ (1) เพื่อสืบสวนจับกุมผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดรายสำคัญหรือผู้ที่เกี่ยวข้อง เนื่องจากมี ข้อมูลเกี่ยวกับพฤติการณ์ของผู้กระทำความผิดดังกล่าวตามสมควร (2) การสืบสวนจับกุมผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดด้วยวิธีอื่น กระทำได้ยากหรืออาจเกิดอันตรายหรือความเสียหายในการปฏิบัติหน้าที่ หรือ (3) เพื่อประโยชน์ในการขยายผลการจับกุมผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดที่อยู่ เบื้องหลัง ให้ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ หรือผู้ซึ่งได้รับมอบหมายมีอำนาจอนุญาตปฏิบัติการอำนาจ กรณีผู้ขออนุญาตอยู่ในสังกัดสำนักงานตำรวจแห่งชาติ และให้เลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด หรือผู้ซึ่งได้รับมอบหมายมีอำนาจอนุญาตปฏิบัติการอำนาจ กรณีผู้ขออนุญาตอยู่ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด หรือในสังกัดหน่วยงานอื่น (กฎกระทรวงว่าด้วยการปฏิบัติการอำนาจเพื่อการสืบสวนความผิดตามกฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2555, 2555) ผู้ซึ่งได้รับมอบหมายมีอำนาจอนุญาตปฏิบัติการอำนาจ จะต้องเป็นผู้ดำรงตำแหน่ง และมีอำนาจอนุญาตปฏิบัติการอำนาจตามที่กำหนด ดังต่อไปนี้ (1) ข้าราชการตำรวจ ตำแหน่งตั้งแต่ผู้บัญชาการ หรือข้าราชการพลเรือน ตำแหน่งตั้งแต่รองเลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปราม

ยาเสพติด หรือเทียบเท่าขึ้นไป มีอำนาจอนุญาตปฏิบัติการอำพรางตามข้อ 3 (1), (2) ข้าราชการตำรวจตำแหน่งตั้งแต่ผู้กำกับการ หรือข้าราชการพลเรือนตำแหน่งตั้งแต่ผู้อำนวยการกอง หรือเทียบเท่าขึ้นไป ซึ่งมีหน้าที่ในการปราบปรามยาเสพติด มีอำนาจอนุญาตปฏิบัติการอำพราง ให้ผู้มีอำนาจอนุญาตพิจารณาอนุญาตให้แล้วเสร็จ และแจ้งคำสั่งไปยังผู้ขออนุญาตโดยเร็ว ในกรณีที่มีคำสั่งอนุญาตให้ส่งหนังสืออนุญาตไปด้วยหนังสืออนุญาต ให้เป็นไปตามแบบที่เลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดกำหนด (กฎกระทรวงว่าด้วยการปฏิบัติการอำพรางเพื่อการสืบสวนความผิดตามกฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2555, 2555) จะสังเกตว่า การอนุญาตปฏิบัติการอำพราง กรณีผู้ขออนุญาตอยู่ในสังกัดสำนักงานตำรวจแห่งชาติ จะต้องเป็นผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ หรือผู้ซึ่งได้รับมอบหมายมีอำนาจอนุญาตปฏิบัติการอำพราง ซึ่งเกิดความล่าช้าเนื่องจากผู้ขออนุญาตดังกล่าว ไม่ได้อยู่ใกล้ชิดกับสถานปฏิบัติการอำพราง

กรณีจำเป็นเร่งด่วนและมีเหตุอันสมควร ให้เจ้าพนักงานมีอำนาจปฏิบัติการอำพรางไปก่อนโดยไม่ต้องได้รับอนุญาต แล้วรายงานโดยระบุความจำเป็นเร่งด่วนและเหตุอันสมควรต่อผู้มีอำนาจอนุญาตโดยเร็ว ทั้งนี้ ต้องไม่เกินสามวันนับแต่วันที่เริ่มปฏิบัติการอำพราง ในกรณีที่การปฏิบัติการอำพรางยังไม่แล้วเสร็จ ให้ดำเนินการขออนุญาตในทันทีที่สามารถกระทำต่อไป (กฎกระทรวงว่าด้วยการปฏิบัติการอำพรางเพื่อการสืบสวนความผิดตามกฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2555, 2555) จะสังเกตว่า กรณีจำเป็นเร่งด่วนและมีเหตุอันสมควร ให้เจ้าพนักงานมีอำนาจปฏิบัติการอำพรางได้ก็ตาม แต่ก็ขาดความชัดเจน เจ้าพนักงานผู้ปฏิบัติการต้องกระทำการโดยลำพัง อาจไม่ได้รับความคุ้มครองจากหัวหน้าสายงานได้

2) มาตรการทางกฎหมายของไทย และของต่างประเทศเกี่ยวกับมาตรการทางกฎหมายของเจ้าพนักงานในการปฏิบัติการอำพรางเพื่อล่อซื้อยาเสพติด

ประเทศไทยพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดียาเสพติด 2550

หลังจากที่ประเทศไทยได้ลงนามเป็นภาคีของอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติที่จัดตั้งในลักษณะองค์กร (United Nations Convention against Transnational Organized Crime 2000) และอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการลักลอบค้ายาเสพติด และวัตถุออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท ค.ศ. 1988 โดยอนุสัญญาทั้งสองมีข้อกำหนดให้ประเทศสมาชิก ต้องสนับสนุนให้มีการใช้เทคนิคการสืบสวนพิเศษ ในการแสวงหาพยานหลักฐานการปฏิบัติการอำพราง (Undercover operation) เป็นเทคนิคสืบสวนพิเศษอย่างหนึ่ง ที่กำหนดให้อนุสัญญาดังกล่าว จึงมีแนวคิดในการนำหลักการปฏิบัติการอำพรางมาบัญญัติไว้ในกฎหมาย เพื่อให้การปฏิบัติการอำพรางของเจ้าพนักงาน เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่กฎหมายบัญญัติรองรับ และได้นำมากำหนด

ไว้ในหมวดการสืบสวนตามมาตรา 7 แห่งพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาความอาญา พ.ศ. 2550 โดยกำหนดให้ในกรณีจำเป็นและเพื่อประโยชน์ในการดำเนินการตามพระราชบัญญัตินี้ เจ้าพนักงานผู้ได้รับอนุญาตเป็นหนังสือจากผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ เลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด หรือผู้ซึ่งได้รับมอบหมาย แล้วแต่กรณี มีอำนาจปฏิบัติการอำพราง เพื่อการสืบสวนความผิดตามกฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติดได้ และได้กำหนดให้ความหมายของการอำพรางว่า เป็นการดำเนินการทั้งหลาย เพื่อปิดบังสถานะหรือวัตถุประสงค์ของการดำเนินการโดยลวงให้เข้าใจไปทางอื่น หรือเพื่อให้รู้ความจริงเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงาน การปฏิบัติการอำพรางเป็นการเข้าไปปะปนอยู่ในองค์กรของผู้กระทำความผิด เพื่อเก็บรวบรวมพยานหลักฐาน รวมถึงการล่อซื้อยาเสพติดจากผู้กระทำความผิด ซึ่งเป็นการให้ความหมายที่กว้าง ทำให้การล่อซื้อโดยเจ้าหน้าที่อำพรางทุกกรณี จะต้องขออนุญาตจากผู้มีอำนาจ เว้นแต่ในกรณีเร่งด่วนและมีเหตุอันสมควร ที่ทำให้อำนาจเจ้าพนักงานสามารถปฏิบัติการอำพรางไปก่อน แล้วรายงานให้กับผู้มีอำนาจอนุญาตโดยเร็ว ซึ่งการอนุญาตการอำพรางหรือการดำเนินการเพื่อปฏิบัติการอำพรางไปก่อนนั้น ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง รวมทั้งต้องมีมาตรการควบคุมและตรวจสอบการใช้อำนาจด้วย

กฎหมายเกี่ยวกับการปฏิบัติการอำพรางของสายลับในสหรัฐอเมริกา

ประเทศสหรัฐอเมริกาเป็นประเทศที่ใช้ระบบกฎหมายคอมมอนลอว์ จึงมีการวางหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการใช้อำนาจของเจ้าพนักงานและการตรวจสอบการปฏิบัติการดังกล่าวไว้ค่อนข้างชัดเจน เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดปัญหาในการตีความ การดำเนินคดีอาญาในสหรัฐอเมริกา มีวิธีการเดียวกับการดำเนินคดีอาญาทั่วไป โดยมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง คือ ตำรวจในชั้นการจับกุมและสืบสวนสอบสวน และการในชั้นการฟ้องคดีและศาลในชั้นการพิจารณาคดี

กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการแสวงหาพยานหลักฐาน โดยใช้วิธีการอำพรางการปฏิบัติการอำพรางและการล่อซื้อตามกฎหมายของประเทศสหรัฐอเมริกานั้น แบ่งเป็นกฎหมายที่ใช้กับบุคคลร่วมมือกับหน่วยงานบังคับใช้กฎหมายอย่างเป็นทางการเป็นความลับ หรือที่เรียกว่าผู้ให้ข้อมูลที่เป็นความลับ และกฎหมายที่ใช้กับเจ้าหน้าที่อำพราง คือ เจ้าหน้าที่ของเอฟบีไอหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือเจ้าหน้าที่ที่บังคับใช้กฎหมายของหน่วยงานอื่นที่อยู่ภายใต้การควบคุมของ FBI (วิธีการปฏิบัติการอำพรางของ FBI (The Attorney General's Guidelines on Federal Bureau of Investigation Undercover Operations)) พระราชบัญญัติฟลอริดาเรื่องที่ 47 ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาและการลงโทษ 914.28 ผู้ให้ข้อมูลที่เป็นความลับ (Florida Statutes Title XLVII) ได้กำหนดหลักเกณฑ์ ดังนี้ ผู้ให้ข้อมูลที่เป็นความลับ (1) ส่วนนี้อาจเรียก “กฎหมายของราเซล” (2) ตามที่ใช้ในข้อนี้ คำว่า (ก.) “ผู้ให้ข้อมูลที่เป็นความลับ” หมายถึง บุคคลที่ร่วมมือกับหน่วยงานบังคับใช้กฎหมายอย่างเป็นทางการเป็นความลับ

เพื่อป้องกันบุคคลหรือหน่วยงานสืบราชการลับที่รวบรวมหรือพยายามสืบสวน และ 1. เพื่อหลีกเลี่ยงการถูกจับกุม หรือฟ้องร้องต่อศาล หรือลดโทษสำหรับความผิดทางอาญา ซึ่งจะมีการกำหนดหรือกำหนดโทษ และ 2. โดยอาศัยเหตุผลของความคุ้นเคยของตนหรือใกล้ชิดกับผู้กระทำความผิดที่ต้องสงสัยว่าจะ 2.1 ควบคุมการซื้อหรือควบคุมการขายของเถื่อน สารควบคุมหรือสิ่งอื่นที่มีความสำคัญต่อการสืบสวนคดีอาชญากรรม 2.2 ให้ข้อมูลเกี่ยวกับกิจกรรมที่ต้องสงสัยหรือเกิดขึ้นจริงต่อหน่วยงานบังคับใช้กฎหมายหรือ 2.3) ให้ข้อมูลที่สำคัญต่อการรวบรวมข่าวกรองในการสืบสวนอาชญากรรม (ข) การล่อซื้อ หมายถึง การซื้อของเถื่อน สารควบคุมหรือสิ่งอื่น ๆ ที่มีความสำคัญต่อการสืบสวนคดีอาญาจากผู้กระทำความผิด ซึ่งผู้ให้ข้อมูลที่เป็นความลับมีส่วนร่วมภายใต้การกำกับดูแลของเจ้าหน้าที่ที่รักษากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับผู้ใหญ่ควบคู่กับผู้ให้ข้อมูลที่เป็นความลับ (ค) การล่อขาย หมายถึง การขายสิ่งของเถื่อนหรือวัตถุอื่น ๆ ที่เป็นข้อสำคัญต่อการสืบสวนคดีอาญาต่อผู้กระทำความผิด ซึ่งผู้ให้ข้อมูลที่เป็นความลับมีส่วนร่วมภายใต้การกำกับดูแลของเจ้าหน้าที่ที่รักษากฎหมาย ที่เกี่ยวข้องกับผู้ให้ข้อมูลที่เป็นความลับ (ง) หน่วยงานบังคับใช้กฎหมาย หมายถึง หน่วยงานที่มีภารกิจหลักในการป้องกันและตรวจสอบความผิดทางอาญา และการบังคับใช้กฎหมายอาญา การจราจรหรือทางหลวงของรัฐ (จ) ผู้กระทำความผิด หมายถึง บุคคลที่เจ้าหน้าที่ที่สงสัยว่าจะเกี่ยวข้องกับอาชญากรรม โดยข้อมูลจากผู้แจ้งข้อมูลที่เป็นความลับ ฯลฯ

กฎหมายเกี่ยวกับการปฏิบัติการอำพรางของสายลับในสาธารณรัฐอิตาลี

อิตาลีเป็นหนึ่งในประเทศที่ประสบกับปัญหายาเสพติดในรูปแบบขององค์กรอาชญากรรม จึงเป็นประเทศหนึ่งที่นำพิจารณาศึกษาสำหรับประเทศที่มีปัญหายาเสพติด ในลักษณะของการกระทำผิดขององค์กรอาชญากรรม จะมีหลักเกณฑ์ของกฎหมายในการปฏิบัติการอำพราง กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการแสวงหาพยานหลักฐาน โดยใช้วิธีการอำพราง ปัจจุบันปฏิบัติการการอำพรางของอิตาลีมีกฎหมายสองฉบับคู่ขนานกัน ได้แก่ การล่อซื้อตาม LAW no 309 / 1990 มาตรา 97 และการปฏิบัติการอำพรางตาม LAW no 146/209 มาตรา 9

หลักเกณฑ์ล่อซื้อตาม LAW no 309/1990 มาตรา 97 (1) เจ้าหน้าที่อำพรางสามารถดำเนินการปฏิบัติการอำพรางเพื่อล่อซื้อยาเสพติด เพื่อให้ได้พยานหลักฐานการกระทำผิดเกี่ยวกับการลักลอบลำเลียงยาเสพติด (2) เจ้าหน้าที่อำพรางจะสามารถดำเนินการปฏิบัติการอำพรางเพื่อล่อซื้อยาเสพติด (simulated purchase of drug) ได้ ก็ต่อเมื่อผู้บังคับบัญชาระดับสูงของตำรวจสั่งการอนุญาตการปฏิบัติการอำพรางดังกล่าว นอกจากนี้ จะต้องรายงานรายละเอียดการปฏิบัติการอำพรางใดใดต่ออัยการ ในการนี้อัยการอาจมีคำสั่งให้เลื่อนการยึดยาเสพติดของกลางที่เราซื้อมามาก่อน จนกว่าจะสืบสวนจะเสร็จสิ้นก็ได้ หากได้รับการร้องขอเช่นนั้นจากตำรวจ

หลักเกณฑ์การปฏิบัติการอำพรางตาม LAW no 146 / 209 มาตรา 9 (1) การกระทำความผิดที่สามารถใช้การปฏิบัติการอำพราง ได้แก่ การฟอกเงินความผิดที่กระทำต่อบุคคล เช่น การค้าบริการทางเพศหรือสื่อลามกเกี่ยวกับเด็ก การค้ามนุษย์ เป็นต้น การกระทำความผิดเกี่ยวกับวัตถุระเบิดอาวุธและเครื่องกระสุนปืน การลักลอบเข้าเมือง ยาเสพติด การแสวงหาประโยชน์ การชักชวนให้ค้าบริการทางเพศ (2) ตำรวจสามารถดำเนินการปฏิบัติการอำพรางได้ ก็ต่อเมื่อผู้บังคับบัญชาระดับสูงของตำรวจแต่ละหน่วย สั่งการภายใต้การตรวจสอบควบคุมโดยอัยการ โดยทั้ง LAW no 309/1990 มาตรา 97 และ LAW no 146/2006 มาตรา 9 วางหลักในทำนองเดียวกันว่า ถ้าเจ้าหน้าที่ที่อำพรางกระทำผิดโดยมีส่วนร่วมในอาชญากรรมที่ดำเนินการที่กำลังดำเนินการสืบสวน เจ้าหน้าที่อำพรางนั้นย่อมไม่ถูกลงโทษจากการกระทำความผิดเช่นนั้น ความคุ้มครองนี้รวมไปถึงสายลับด้วยเช่นกัน (ภานุรุจ สุวรรณรัตน์, 2557)

สรุป/ข้อเสนอแนะ

จากการที่ได้ทำการวิเคราะห์ สรุปผลปัญหาการบังคับใช้กฎหมายของเจ้าพนักงานตำรวจกรณีล่อซื้อยาเสพติด พบว่า ปัญหาการขออนุญาตปฏิบัติการอำพราง ผู้ขออนุญาตต้องทำเป็นหนังสือต่อผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ หรือผู้ซึ่งได้รับมอบหมาย เป็นขั้นตอนที่ยุ่งยาก ไม่สะดวกในการปฏิบัติหน้าที่ และปัญหาการปฏิบัติการอำพรางกรณีเร่งด่วน ให้เจ้าพนักงานมีอำนาจปฏิบัติการอำพรางไปก่อน โดยไม่ต้องได้รับอนุญาต แล้วรายงานโดยระบุความจำเป็นเร่งด่วนภายในสามวัน นับแต่วันที่เริ่มปฏิบัติการอำพราง เป็นกรณีให้เจ้าพนักงานผู้ปฏิบัติการต้องกระทำการโดยลำพัง อาจไม่ได้รับความคุ้มครองจากหัวหน้าสายงาน

ดังนั้น จึงเสนอให้แก้ไขกฎกระทรวงว่าด้วยการปฏิบัติการอำพราง เพื่อการสืบสวนความผิดตามกฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2555 ข้อ 9 ผู้ซึ่งอนุญาตให้ปฏิบัติการอำพราง (1) การอำพรางตามข้อ 3 (1) จะต้องเป็นข้าราชการตำรวจ ตำแหน่งตั้งแต่ผู้กำกับการในเขตพื้นที่ปฏิบัติการอำพราง (2) การอำพรางตามข้อ 3 (2) (3) จะต้องเป็นข้าราชการตำรวจซึ่งเป็นหัวหน้าสายงาน และมียศตั้งแต่ร้อยตำรวจตรีขึ้นไปหรือเทียบเท่า กรณีข้าราชการพลเรือนตำแหน่งตั้งแต่ปลัดอำเภอประจำพื้นที่ขึ้นไป และแก้ไขเพิ่มเติม ข้อ 15 ในกรณีจำเป็นเร่งด่วนและมีเหตุอันสมควร ให้เจ้าพนักงานที่ทำหน้าที่ส่งข้อมูลรายงานการปฏิบัติการอำพรางในการล่อซื้อยาเสพติดทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เพื่อให้เกิดความรวดเร็วต่อการปฏิบัติหน้าที่ โดยรายงานไปยังหัวหน้าสายงาน ซึ่งมียศตั้งแต่ร้อยตำรวจตรีขึ้นไปหรือเทียบเท่า กรณีข้าราชการพลเรือนตำแหน่งตั้งแต่ปลัดอำเภอประจำพื้นที่ขึ้นไป

เอกสารอ้างอิง

- กฎกระทรวงว่าด้วยการปฏิบัติการอำพรางเพื่อการสืบสวนความผิดตามกฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2555. (2555). ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 129 ตอนที่ 35 ก หน้า 1-6 (20 เมษายน 2555).
- จรัส ดิษฐาอภิชัย. (2564). เรื่องสิทธิมนุษยชน : การล่อซื้อกับสิทธิมนุษยชน. เรียกใช้เมื่อ 5 พฤษภาคม 2564 จาก <http://www.fpps.or.th/news.php?detail=n1079290620.news..>
- จิรวัดน์ มูลศาสตร์ และคณะ. (2545). พฤติกรรมการใช้สารเสพติดในนักเรียนมัธยม : กรณีศึกษาในโรงเรียนมัธยมแห่งหนึ่งของจังหวัดอุบลราชธานี. *วารสารสมาคมจิตแพทย์แห่งประเทศไทย*, 47 (2), 121.
- พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาความผิด พ.ศ. 2550. (2550). ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 125 ตอนที่ 9 ก หน้า 1-8 (14 มกราคม 2551).
- ภานุรุจ สุวรรณรัตน์. (2557). การตรวจสอบและถ่วงดุลการแสวงหาพยานหลักฐานศึกษา: กรณีการปฏิบัติการอำพรางของเจ้าหน้าที่ตำรวจตามพระราชบัญญัติวิธีการพิจารณาความผิด พ.ศ. 2550. ใน *วิทยานิพนธ์นิติศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชานิติศาสตร์*. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- มณีรัตน์ ธีระวิวัฒน์ และนิรัตน์ อิมานี. (2542). การจัดโปรแกรมป้องกันยาเสพติดในโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดกาญจนบุรี. *วารสารสุขศึกษา*, 22(83), 37-51.
- ยุพยงค์ วิงวร และสุธี อังศุชัยกิจ. (2563). การรับฟังพยานหลักฐานที่เกิดจากการล่อซื้อและการล่อให้กระทำความผิดเชิงเปรียบเทียบ. *วารสารสหวิทยาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*, 3(2), 235-246.
- ศูนย์บริการวิชาการแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (ม.ป.ป.). *โครงการศึกษาวิจัย “กฎหมายเกี่ยวกับการล่อให้กระทำความผิดอาญา : ศึกษาเปรียบเทียบกฎหมายนานาชาติ*. กรุงเทพมหานคร : ศูนย์บริการวิชาการแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักปราบปรามยาเสพติด. (2564). ผลการปราบปรามยาเสพติดทั่วประเทศ ปี 2562. เรียกใช้เมื่อ 2 กันยายน 2564 จาก <https://bit.ly/3n1qRwn>.
- Florida Statutes Title XLVII. (n.d.). *Criminal Procedure and Corrections Chapter 914.28*. Confidential informants : The Florida Legislature.